

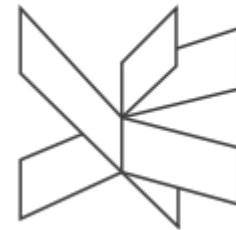
Gymnasiet og elevernes fremtidsperspektiver

Videnskonerence for uddannelser i Trekantområdet "Faget ud i verden – verden ind i faget"

25. januar 2024 - Koldinghus

Randi Skovhus, lektor, ph.d., VIA University College

ras@via.dk

VIA University
College

Indhold

1. Hvad kan uddannelse og arbejdslivsperspektiver i samspil med undervisning i fag bidrage til?
2. Rammesætning er vigtig
3. Gymnasiet som normproducent

Hvad kan uddannelse, job og arbejdslivsperspektiver i samspil med fag bidrage til?

Careership-teori (Hodkinson m.fl., 1997, 2006 – inspireret af Bourdieu). Beslutningstagning om uddannelse og arbejde er situeret – er knyttet til personens 'horizons for actions' – personens valg og beslutninger er tæt knyttet til den position, hvorfra personen betragter sit liv, og ud fra de muligheder der er synlige for personen.

Hvad kan uddannelse og arbejdslivsperspektiver i samspil med fag bidrage til?

- Breder mulighedshorisont om uddannelse, job og arbejdsliv
- Motivation og oplevelse af mening med skolen
- Tiltro til sig selv og fremtiden
- Viden og kompetence til at udforske uddannelse og arbejde
- Dannelse som personlig myndighed
- Mere succesfulde overgange til og fastholdelse i uddannelse

(Eriksen m.fl., 2021; Gatsby Charitable Foundation, 2014; Hooley, 2014; Hughes m.fl., 2016).

2

Rammesætning har betydning for forløsning af potentialer

Formål er nysgerrighed og fælles undersøgelse og refleksion over uddannelse, job og arbejdsliv (ikke uddannelsesafklaring) - Rammesætning i det lys.

At skelne mellem uddannelsesvalget og grundlag for valg.

Mennesker deltager ud fra en forståelse af det, de skal deltage i.

Bearbejdning

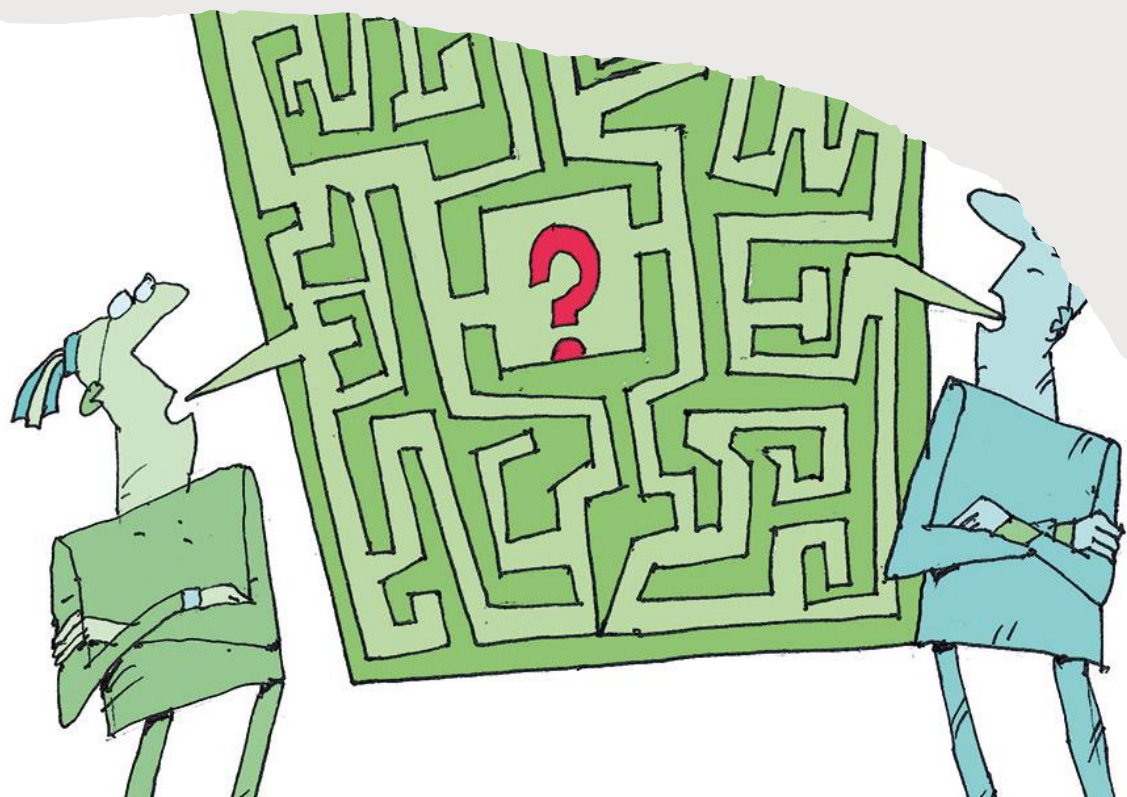
- Kvalitetsrige bearbejdningsaktiviteter er en afgørende del af de indsatser, der retter sig mod unges øgede mulighedshorisont om uddannelse, job og arbejdsliv (Hughes et al., 2016).
- Ressourcerne skal fordeles hensigtsmæssigt. Gassen må ikke gå af ballonen før bearbejdning! Vigtigt for at forløse potentialer.

Bearbejdning

- Hvordan kan elevernes mange-facetterede oplevelser og indtryk fanges – om **fag** & om **uddannelse og arbejde**?
- Hvordan kan elevernes oplevelser og refleksioner blive en ressource for med-elever?
- Hvordan kan bearbejdning finde sted, så det bidrager til
 - at understøtte elevernes refleksion over uddannelsernes og arbejdets verden på nuancerede måder?
 - at bringe deres refleksion videre, end de kommer af sig selv?

Eksempler på spørgsmål der kan understøtte åbenhed, proces og refleksion ift. uddannelse og arbejdsliv

- Hvad lavede du?
- Hvad så/oplevede du?
- Hvem mødte du?
- Hvad lavede de?
- Hvordan lignede det, som du oplevede noget andet, som du har oplevet om uddannelse, job og arbejdsliv? Hvordan var det forskelligt?
- Hvad var som du forventede? Hvad var anderledes end du forventede? Hvad overraskede dig? Hvorfor?

Eksempler på spørgsmål der kan understøtte åbenhed, proces og refleksion

- Hvilke kompetencer skulle jeg udvikle, hvis jeg gik på denne uddannelse?
- Hvad har jeg lært om forskellige typer studiemiljø?
- Hvad har jeg lært om mig selv?
- Hvad synes de studerende om deres studie?
- Hvad får disse begrundelser mig til at tænke på?
- Hvordan kunne et studieliv se ud for mig, hvis jeg tog denne uddannelse?
- Hvordan har denne uddannelse betydning i det samfund, vi lever i?

Eksempler på spørgsmål der retter sig mod afklaring og uddannelsesvalg

- Kunne det være noget for dig?
- Har du fundet ud af om det kunne være noget for dig?
- Var det ikke noget for dig? Godt, så ved du i hvert fald, hvad du vælger fra.

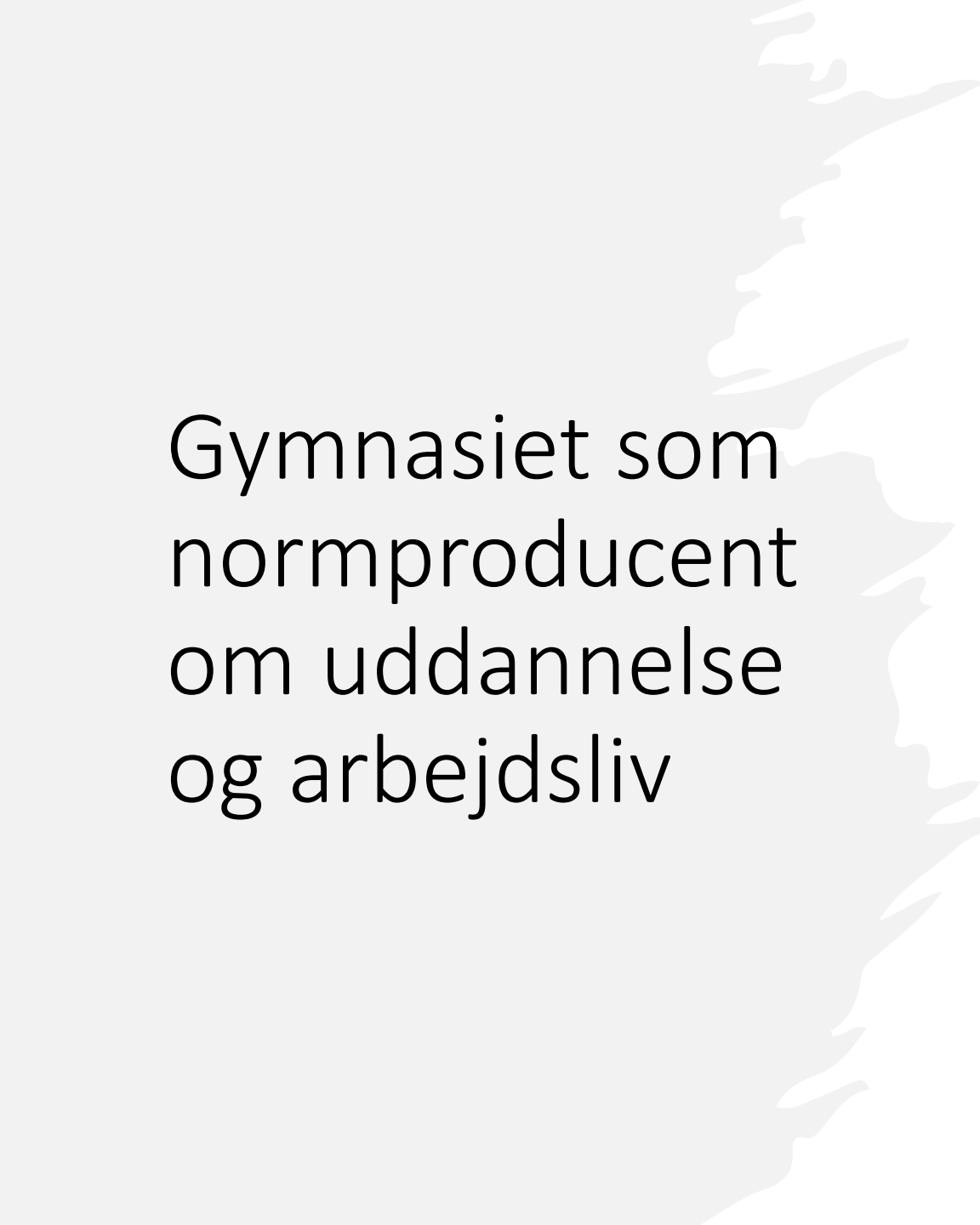
3

Gymnasiet som normproducent om uddannelse og arbejdsliv

Normer

‘Skrevne og uskrevne regler, vaner, praksisser, som gør at noget ses som normalt og noget andet som unormalt.’

(Li et al., 2023).

Gymnasiet som normproducent om uddannelse og arbejdsliv

Betydning for elevernes forståelser af hvad der er forventelige og anerkendelsesværdige uddannelsesvalg

Eksempler

- Når I kommer på universitetet ...
- Når I engang er flyttet (til Aarhus, til København, til ...) for at uddanne jer...
- I jeres sabbatår ... Jeg siger altid til mine elever, at de mindst skal holde X sabbatår

Normbevidst/normkritisk/normkreativ

- At arbejde med at få øje på normer, at få multiple perspektiver frem og drøfte.
- Danner grundlag for elevernes refleksion, stillingtagen, handlekompetence.
- Det er eleven der vælger.

Normativ

- 'Fastsætter, hvordan noget bør være eller bør gøres.'
- Du bør vælge sådan...

Litteratur

- Hughes, D., Mann, A., Barnes, S.-A., Baldauf, B., & McKeown, R. (2016). Careers education: International literature review. Warwick Institute for Employment Research/Education and Employers Research. <https://cica.org.au/wp-content/uploads/Careers-education-International-literature-review.pdf>
- Elevernes studie- og karriereperspektiv. Vejledning til lov og bekendtgørelse - Lov om de gymnasiale uddannelser § 6 og § 29, stk. 2. Børne- og Undervisningsministeriet, Styrelsen for Undervisning og Kvalitet, Gymnasiekontoret, august 2019.
- Eriksen, J., Thomsen, R., & Reimer, D. (2021). Udsyn i Udskolingen – Kvantitativ evaluering af læringsorienteret uddannelsesvejledning. DPU, Aarhus Universitet.
- EVA (2019). Studerendes sabbatår.
- Gatsby Charitable Foundation (2014). Good career guidance.
- Hodgkinson & Sparks (1997). Careership: a sociological theory of career decision making. British Journal of Sociology of Education.18, 1.
- Hooley, T. (2014). The evidence base on lifelong guidance (ELGPN Tools 3). European Lifelong Guidance Policy Network. <https://derby.openrepository.com/bitstream/handle/10545/333589/elgpn-evidence.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Li, J. H., Scott, K., & Madsen, R. J. (2023). Normkritiske perspektiver - Forord. Unge Pædagoger, 2, 1–4.
- Skovhus & Thomsen (2023). Normkritik og elevers oplevelser af brobygning og uddannelser. Unge Pædagoger, 2.